

Het jaar 2015 verslagen

Derivaten in Nederlandse jaarrekeningen

Kees Roozen, Bart Kamp

Onderwerpen en gekozen ondernemingen

Onderwerpen:

- Waardering derivaten
- Afsplitsen embedded derivaten
- Toelichting reële waarde
- Hedgedocumentatie

50 ondernemingen:

- Grotere niet-beursgenoteerde ondernemingen
- Ziekenhuizen, zorginstellingen, onderwijsinstellingen, woningcorporaties
- Algemeen middelgrote ondernemingen

Onderzoek – 1. Waardering

Tabel 2 Waarderingsgrondslag voor derivaten

Waarderingsgrondslag	Aantal	%
Historische kostprijs	37	74
Actuele waarde	6	12
Actuele waarde als onderliggende beursgenoteerd ¹ is en andere op kostprijs of lagere marktwaarde	5	10
Niet vermeld	2	4
Totaal	50	100

Onderzoek – 1a.a ‘Costs of hedging’

Theorie

- Derivaten, zoals opties, bestaan uit tijdswaarde en intrinsieke waarde
- De tijdswaarde mag buiten de hedgerelatie worden gehouden voor hogere effectiviteit
- De component tijdswaarde volgt de basisregels: (veelal) kostprijs of lagere marktwaarde
- Praktische invulling: ook lineaire amortisatie voor de tijdswaarde (vergelijkbaar met IFRS 9, als ‘kosten van verzekering’) of lagere marktwaarde

Resultaten

Negen ondernemingen gebruiken rentecaps:

- Drie: grondslag op basis van lineaire amortisatie
- Twee: grondslag op kostprijs of lagere marktwaarde
- Vier: grondslag niet beschreven

Onderzoek – 2. Embedded derivaten (1/2)

Theorie

Onderzoek – 2. Embedded derivaten (2/2)

Resultaten

Waarderingsgrondslag van de af te splitsen embedded derivaten:

Met name bij woningcorporaties wordt toegelicht of embedded derivaten worden afgesplitst.

Bij belangrijke embedded derivaten wordt niet toegelicht:

- De contractuele bepalingen
- De invloed van het embedded derivaat op (het bedrag en tijdstip en de mate van zekerheid van) de toekomstige kasstromen van het basiscontract

Tabel 6 Waarderingsgrondslag van af te splitsen embedded derivaten

Waarderingsgrondslag	Aantal	%
Kostprijs of lagere marktwaarde	17	74
Actuele waarde met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	4	17
Actuele waarde als onderliggende beursgenoteerd ⁷ is en andere op kostprijs of lagere marktwaarde	2	9
Totaal	23	100

Onderzoek – 3. Toelichting

Tabel 8 Toelichting reële waarde derivaten

Toelichting reële waarde	Aantal	%
Waardering tegen kostprijs of lagere marktwaarde	37	77
- <i>Waarvan de reële waarde vermeld</i>	34	92
- <i>Waarvan waarderingmethode toegelicht</i>	13	36
- <i>Waarvan aannames toegelicht</i>	1	3
Waardering tegen reële waarde	6	13
- <i>Waarvan de reële waarde vermeld</i>	4	67
- <i>Waarvan waarderingmethode toegelicht</i>	2	33
- <i>Waarvan aannames toegelicht</i>	0	0
Waardering tegen reële waarde voor beursgenoteerde onderliggende en kostprijs voor overige derivaten	5	11
- <i>Waarvan de reële waarde vermeld</i>	4	80
- <i>Waarvan waarderingmethode toegelicht</i>	1	20
- <i>Waarvan aannames toegelicht</i>	0	0
Totaal	48	

Onderzoek – 4. Hedgedocumentatie

Theorie

Hedge accounting is facilititeit, maar kent voorwaarden

Eén van de voorwaarden is Hedgedocumentatie, voorafgaand aan toepassing hedge accounting

Twee vormen:

- Individuele hedgedocumentatie (per individuele hedgerelatie)
- Generieke hedgedocumentatie (per soort hedgerelatie)

Generieke hedgedocumentatie leidt bij veel hedgerelaties tot een lagere administratieve last, maar minder flexibel

Geen andere uitkomst van hedge accounting bij gebruik van de verschillende vormen

Resultaten

- Ca. de helft ondernemingen (26) vermeldt (toch) toegepaste vorm
- Beide vormen worden dan ongeveer 50/50 gebruikt (11 individueel en 12 generiek en 3 beide)
- Denkbaar is dat (soms) wordt gedacht dat generieke hedgedocumentatie toch van invloed is op de uitkomst (bijvoorbeeld bij effectiviteitstoetsing)